

מדריך להקצאת שטחים לצורכי ציבור

עדכון פרק בתי ספר במדריך הארצי
להקצאת שטחים לצורכי ציבור בנושא
בתי ספר במגרשים קומפקטיים

אדר תשפ"ה / מרץ 2025

שירותי חינוך

דבר מנכ"ל מינהל התכנון

אני מתכבד להפיץ עדכון למדריך להקצאת שטחים לצורכי ציבור העוסק בתכנון **בתי ספר במגרשים קומפקטיים**, אשר מטרתו לתת מענה למגמות הציפוף בישראל ע"י ייעול השימוש בקרקע הציבורית באמצעות כלים תכנוניים ייחודיים.

המדריך הראשי להקצאת שטחים לצורכי ציבור אושר בהחלטת הממשלה 1828 (דר/87) מיום 25 ביולי 2016 ופורסם ע"י מינהל התכנון באוגוסט 2018, ומאז מהווה המדריך בסיס נורמטיבי לתכנון ולהכרעות של מוסדות התכנון.

מאז אישורו של המדריך הראשי, גברה המגמה של התחדשות עירונית, במיוחד במסגרת תכניות פינוי-בינוי, שמייצרות תוספת של היקפי בניה משמעותיים במרקמים בנויים ותיקים. תוספת אוכלוסייה משמעותית במרקמים קיימים מחייבת מתן מענה הולם לצרכי ציבור, בדגש על שטחים לבתי ספר המהווים את צרכן השטח הגדול ביותר מכלל השטחים המיועדים למבנים ומוסדות ציבור. בהתאם לכך, בשנים האחרונות מוסדות התכנון מתמודדים עם האתגר לאתר שטחים בהיקפים הנדרשים להקמת בתי ספר חדשים, הן בהתחדשות עירונית והן בשכונות חדשות בעלות צפיפות אורבנית גבוהה, ולעתים נאלצו לבחון באופן פרטני היתכנות לתכנון בתי ספר בשטחים קומפקטיים יותר ביחס להנחיות המדריך הראשי, ללא הנחיות ברורות וסדורות בנושא.

נסיבות אלו הביאו להכרה בצורך לבחון מחדש את אפשרות הטיוב של משאב הקרקע, וליצור דרכים נוספות לייעל את השימוש בשטחים לצרכי בתי ספר באזורים מובחנים, כל זאת תוך הקפדה מלאה על שמירת הערכים החינוכיים והפדגוגיים העדכניים וטיפולם לטובת התלמידים וקהילת בתי הספר.

גיבוש עדכון המדריך בנושא כלל צוות תכנון רב תחומי אשר לווה בועדת היגוי בין משרדית, בהובלת מנהל התכנון ובשיתוף משרד החינוך, הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית, משרד האוצר ונציגי הרשויות המקומיות.

המדריך המעודכן אשר מובא בפניכם, אושר ע"י המועצה הארצית לתכנון ובניה בדיון מיום 11.3.2025. הוא מיועד לשמש כלי עזר למתכננים, לרשויות מקומיות ולמוסדות התכנון בגיבוש תכניות וקידומן, ומספק כללים תכנוניים ברורים למכסת השטחים הנדרשים להקצאת בתי ספר במגרשים קומפקטיים באזורים גאוגרפיים מוגדרים, בדגש על אזורי ביקוש, ערים גדולות, אזורים בקרבת תחנות המטרו או הסמוכים למערכות הסעת המונים ובתחום מרקמים חדשים ומתחדשים בעלי צפיפות אורבנית גבוהה.

אני סמוך ובטוח כי השימוש במדריך יוביל לתכנון בתי ספר איכותיים שיתנו מענה לצורך בייעול השימוש בקרקע לאור מגמות הציפוף במדינה, תוך מתן מענה איכותי לצרכים הפדגוגיים של התלמידים והצוות החינוכי, ולטובת הציבור הרחב.

בברכה,
רפאל אלמליח
 מנכ"ל מינהל התכנון

תודות

ועדת היגוי

יעל סולומון
אולה אקסלרד
ורד ספיר חוף
רם נהרי
מיקי אריאן-כדריה
דנה פולק
סיגל ירמיהו
רותם ברמלי
עומר ברון
גורי נדלר
מאיה ברעם
חן נאור
אריאל שפילקה
יואב דוד
ענת קליינמן
דניאל הרשקוביץ

צוות התכנון

אדר' ארי כהן
אדר' עירד שומרוני
אדר' ליאור ויתקון
אדר' רז מור-יוסף
ד"ר חיים פיאלקוף
ד"ר גדי ביאליק
ד"ר אדר' ענת מור-אבי
גדי כהן
יוני צ'רניאבסק

תודות

אדר' ארז בן אליעזר
אדר' זינה רזייב
יעקב קרייזלר
טלילה הראל
עדית קרמר
עדנה בלומברג

מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
משרד החינוך
משרד החינוך
משרד החינוך
משרד החינוך
משרד האוצר
משרד האוצר
הרשות להתחדשות עירונית
הרשות להתחדשות עירונית
הרשות להתחדשות עירונית
עיריית תל אביב
עיריית תל אביב
עיריית ירושלים
עיריית ירושלים

כהן וינד אדריכלים
כהן וינד אדריכלים
ציונוב ויתקון L2
ציונוב ויתקון L2
פרוגרמה
יעוץ פדגוגי
יעוץ פדגוגי
כלכלת בניה
שמאות

מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון

דקלה עדי פרץ
רון סגל
דן קינן
מיכל מריל
אדר' סיגי בארי
ליאת פלד
שחר סולר
ד"ר רוני בר
עמליה רימלט
לירון פרחי
נילי בוים
שלומית מצליח
אדר' אבנר אשר
אדר' נתן פלדמן
יגאל גוטשל
מתן יגל
דניאל בלנגה
אילנה טלר
עמיר יצחקי
נעמה גלצר
אוריאל אלבז
רות שפירא
מריאנה סיגלוב קליין
גל קיסר
תומר מרגולין
שרון ברדה דובין
אורית בן אסא
טל קידר
חגית נעלי יוסף
עדי לוי
הדר רוטשילד אנטמן
יעל גויפלד
יהודה הרינגמן
רן ענבר
מקס סיוון
איריס רון
דורון כהן
ינקי שמר

מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
מינהל התכנון
משרד החינוך
משרד החינוך
משרד החינוך
משרד האוצר
משרד האוצר
משרד האוצר
משרד הבריאות
משרד הבריאות
משרד הבריאות
מנח"י, עיריית ירושלים
מנח"י, עיריית ירושלים
מנח"י, עיריית ירושלים
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
עיריית תל אביב יפו
מנהל תיכון שמיר, ת"א
מנהל תיכון שבח מופת ע"ש פרס, ת"א
מנהלת קריית החינוך הגמנסיה הריאלית, ראשון לציון
חברת Sohlberg
חברת Sohlberg

תוכן עניינים

3	דבר מנכ"ל מינהל התכנון	
4	תודות	
6	רקע	
7	שירותי חינוך	
10	מכסות השטח למוסדות החינוך	
11	לוח תכנון מרחבי	
12	לוח טיפוס תכנון	
13	הצורך בגמישות לצורכי חינוך בתוכניות למגורים	
14	כללים תכנוניים	
16	טופס בדיקה עצמית	
17	שילובים מומלצים	
18	מעון יום	
19	גן ילדים	
20	בית ספר יסודי	
21	בית ספר על-יסודי	
22	בית ספר יסודי בנים - זרם חרדי	
23	בית ספר על-יסודי בנים - זרם חרדי	
24	בית ספר יסודי בנות - זרם חרדי	
25	בית ספר על-יסודי בנות - זרם חרדי	
26	מעון יום - חינוך מיוחד	
27	גן ילדים - חינוך מיוחד	
28	בית ספר יסודי - חינוך מיוחד	
29	בית ספר על-יסודי - חינוך מיוחד	
30	מוסדות חינוך לצורכי פיתוח והעשרה	

רקע

עדכון זה מתייחס ל**מדריך הקצאת שטחים לצורכי ציבור**, אשר אושר בקבינט הדיור ובממשלה באוגוסט 2016. המדריך מהווה כלי עבודה למוסדות התכנון ולמגישי תכניות וכולל כללי תכנון והקצאה של שירותי ציבור שונים, שעל בסיסם יכול צוות התכנון להגדיר בתכנית את המענה התכנוני, בהתאם לצרכי האוכלוסייה ולמאפייניה באותו מקום.

עדכון פרק ג' במדריך הקיים, כפי שאושר במועצה הארצית לתכנון ולבנייה (ישיבה 731 מיום 11/03/2025), עוסק במתן פתרונות לדגמים ייחודיים לבתי ספר במגרשים קומפקטיים, העדכון נערך לאור הצורך להיענות לאתגרי הציפוף העירוני בישראל, מחסור במשאב הקרקע והרצון להסדיר הנחיות תכנוניות ברורות לבתי ספר בתכנון חדשני ויעיל תוך הקפדה על שמירת הערכים החינוכיים והפדגוגיים העדכניים לטובת התלמידים וקהילת בתי הספר.

שירותי חינוך

(עמוד 48 במדריך הראשי)

מערכת החינוך היא שירות ציבורי מרכזי לחברה בישראל, זאת נוכח חשיבות החינוך בעיצוב פני החברה ונוכח השפעתם הרחבה של מוסדות החינוך על עיצובו ותפקודו של המרחב הבנוי. מערכת החינוך (עד גמר הלימודים בבתי הספר העל-יסודיים) משרתת קרוב לשליש מהאוכלוסייה בכל רגע נתון ומהווה את אחד מהשיקולים המרכזיים בבחירת מקום המגורים. בנוסף, היא אחת מצרכניות השטח הגדולות ביותר מבין מוסדות הציבור לסוגיהם. כל אלו הופכים את מערכת החינוך לאחד מה"שחקנים" המרכזיים לעת תכנונו של המרחב הבנוי¹.

מאפיין מרכזי נוסף הוא המגוון הרחב של גישות פדגוגיות, תפיסות ערכיות ושיטות ניהוליות העומדות בבסיס מערכת החינוך. כל אלו באות לידי ביטוי שונה במקומות שונים ואף לאורך ציר הזמן (דוגמת "רפורמת דוברת", תוכנית "אופק חדש", תוכנית "עוז לתמורה" ועוד), והן מטביעות את חותמן אף על תכנון מוסדות החינוך. כמו כן, שינויים דמוגרפיים וחברתיים שעשויים לחול במשך הזמן (דוגמת הזדקנות האוכלוסייה בשכונה, כניסת אוכלוסייה צעירה או מגזר אחר וכד'), עשויים להשפיע באופן ניכר על צורכי החינוך במקום - ותכנון מוסדות החינוך צריך לתת להם מענה.

על רקע זה ניתן להצביע על כמה פרמטרים מרכזיים המכתיבים את אפיונם ותכנונם של מוסדות החינוך. שלושת הראשונים מכתיבים את אפיון מוסדות החינוך לסוגיהם, ושני האחרונים משפיעים על היקף וכמות המוסדות הנדרשים בכל מקום ומקום:

1. חלוקה על פי קבוצות גילאים שונות: חלוקה זו הינה היסוד הדומיננטי בהכנת סוגי מוסדות החינוך. החלוקה הנפוצה מבוססת על אבחנה בין ארבע קבוצות גיל ובהתאם, הגדרת ארבעה סוגי מוסדות חינוך טיפוסיים²: מעון יום / גן ילדים / בית ספר יסודי / בית ספר על-יסודי.

1. יצוין כי עקב האופי האזורי/ כלל-ארצי של מוסדות להשכלה גבוהה ומוסדות בתר-תיכוניים, המדריך אינו כולל התייחסות למכללות, לאוניברסיטאות, לסמינרים, לכוללים וכדו'.
2. קיימות חלוקות נוספות דוגמת חטיבת ביניים, חטיבה עליונה, יסודי א-ח, תיכון ט-יב ועוד.

2. חלוקה על פי זרמי חינוך שונים³:

- זרם ממלכתי וממלכתי-דתי
- זרם חרדי (כולל הפרדה בין בנים לבנות)
- זרמים ייחודיים (דוגמת זרם דמוקרטי, אנתרופוסופי, דו-לאומי ועוד).

3. חלוקה על פי מסלולי החינוך:

- חינוך רגיל
- חינוך מיוחד לבעלי צרכים מיוחדים
- מוסדות חינוך לצורכי פיתוח והעשרה (למשל חינוך למחוננים, חווה חקלאות, חינוך ימי וכד').

4. מספר ילדים מתוכנן בכיתה

הוא משתנה תכנוני המאפשר לאמוד את מספר הכיתות הנדרשות לכל שנתון וכתוצאה מכך לקבוע את כמות מוסדות החינוך הנדרשים באותו מקום ואת הקצאת השטח עבורם בתוכנית. זהו נתון לתכנון שאינו מבטא את מספר הילדים בפועל לכיתה. מספר ילדים מתוכנן בכיתה הוקטן במדריך זה ל-27 (במקום 30 במדריך הקודם). במוסדות החינוך החרדי לבנים מספר הילדים המתוכנן לכיתה הוא 20⁴.

מספר הילדים שיאכלסו בפועל את הכיתה נקבע על ידי משרד החינוך במסגרת אחריותו ובהתאם להחלטת הממשלה שבנדון (החלטה מס' 3020 מתאריך 27.1.2008). החלטה זו קובעת כי משרד החינוך יפעל להקטין בהדרגה את מספר התלמידים בכיתה ל-32. לצורך חישוב שטחי חצר הנדרשים בבתי ספר במגרשים קומפקטיים (כפי שיפורט בהמשך), הונח כי מספר הילדים בכיתה יהיה 35 בבית ספר יסודי ו-40 בבית ספר על-יסודי.

3. ככל שבחלק ממוסדות הלימוד של הזרם החרדי לבנים נכללים לימודי ליבה – יופעלו בתי ספר אלו בכל הקשור למספר התלמידים בכיתה במתכונת של בתי ספר ממלכתיים. הקצאת הקרקע לכיתה עבורם תהיה לפיכך זהה לזו שתוגדר עבור בתי הספר הממלכתיים. נתונים ביחס לאפשרות זו יש לברר ברשות המקומית.

4. מספר התלמידים המרבי לכיתה בפועל במוסדות החינוך החרדי לבנים הינו 25 (חינוך עצמאי). כמו כן שטח הבנוי לילד ושטח החצר לילד דומים לאלו המוצעים בחינוך הממלכתי.

5. שיעור ההשתתפות של אוכלוסיית היעד: זהו משתנה מרכזי נוסף אשר מכתוב את כמות הילדים עבורם נדרש המענה של מוסדות החינוך לסוגיהם. בהתאם לחוק לימוד חובה, התש"ט-1949 על תיקוני השונים הקובע שכל ילד מגיל 3 ועד סיום כיתה י"ב חייב להימצא במסגרת חינוך, נלקחו בחשבון שיעורי ההשתתפות כדלקמן:

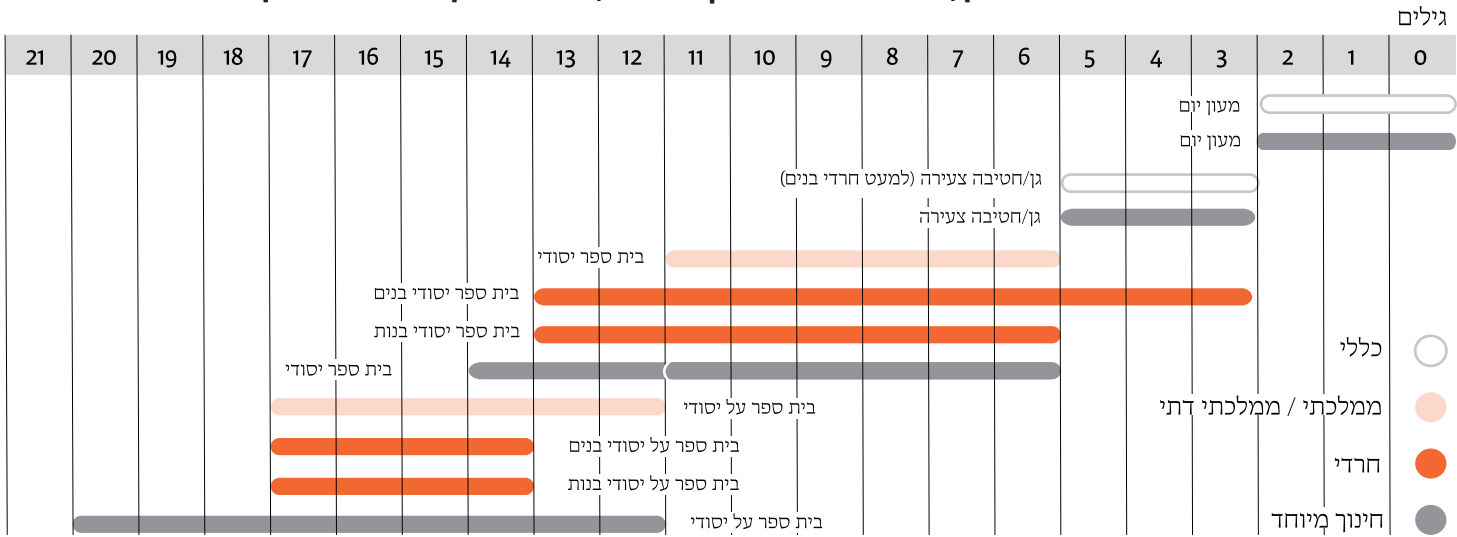
- לכל מערכת החינוך (פרט למעונות יום) חושב שיעור ההשתתפות של 100% ביחס לשנתונים הרלוונטיים בעת קביעת מכסות השטח למוסדות החינוך.
- למעונות יום לגילאי 0-3 חושב שיעור ההשתתפות (מינימלית) של 50%.

מאחר שחלק מהתלמידים לומדים מחוץ לעיר (בבתי ספר פרטיים, ייחודיים, חינוך מיוחד וכד'), שיעור ההשתתפות בפועל נמוך מ-100%. בשל כך נוצר עודף מסוים של שטחים למוסדות חינוך, המאפשר לרשויות המקומיות להקצות באופן חלקי שטחים אלו לצרכים נוספים שלא נלקחו בחשבון (לדוגמה מוסדות ייחודיים כגון בתי ספר למדעים, לאומנויות, בתי ספר דמוקרטיים, אנתרופוסופיים, דו-לשוניים ועוד).

סיווג מוסדות החינוך הטיפוסיים המתקבל על בסיס הפרמטרים המרכזיים (קבוצות גיל, מספר הילדים הממוצע בכיתה, זרמי ומסלולי החינוך) מוצג בטבלה כלהלן.

האחריות ליישום חוק לימוד חובה מוטלת על משרד החינוך בשיתוף הרשויות המקומיות. עיקר המימון להקמת מוסדות החינוך ולהפעלתם מתקצב על ידי משרד החינוך, והרשויות המקומיות משלימות לעתים את המימון הנדרש להקמת המוסדות ולהפעלתם.

סיווג מוסדות החינוך, הטיפוסים בהתאם לקבוצות גיל, לזרמי החינוך ולמסלולי החינוך

החינוך לגיל הרך (0-3) נמצא כיום בחלקו באחריות משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים המתקצב, עם משרד הבינוי והשיכון, הקמת מעונות יום. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים אף משתתף באחזקת הילדים במעונות היום, אולם חלק לא מבוטל מהפתרונות לקבוצת גיל זו ניתנים באמצעות הסקטור הפרטי והמגזר השלישי.

מכסות השטח למוסדות החינוך

מערכת החינוך מהווה כאמור את צרכנית השטח הגדולה ביותר מבין מוסדות הציבור לסוגיהם. עם זאת, ולאור הצורך בהגברת יעול השימוש בקרקע עלה הצורך לגבש מפתחות יעילים יותר של מכסות שטח למוסדות החינוך (ללא הפחתה בשטח המבונה של המוסדות ולעתים אף בהגדלתו) וזאת תוך שמירה על רמת שירות נאותה לתלמיד.

בהתאם לזאת הוגדרו שלושה טיפוסים של בתי ספר, בהתאמה לשלושה מצבי תכנון אופייניים:

- בית ספר מטיפוס **A** - ביישוב כפרי או קהילתי
- בית ספר מטיפוס **B** - ביישוב עירוני, מתחם חדש
- בית ספר מטיפוס **C** - ביישוב עירוני, מרקם בנוי (המיועד לעבור תהליכי התחדשות עירונית)

כמו כן, בעדכון הנוכחי ממרץ 2025, הוגדרו שני דגמים נוספים **לבתי ספר במגרשים קומפקטיים** על מנת לתת מענה לציפוף הולך וגדל באזורי ביקוש ובקרבת תחנות מתע"ן כגון תחנות המטרו, תוך אבחנה בין מתחם לבנייה חדשה (מתחם חדש) למרקם בנוי המיועד להתחדשות עירונית. דגמים אלה יחולו במחוזות תל אביב, מרכז, חיפה וירושלים והעיר באר שבע בלבד ובהתקיים התנאים שיפורטו להלן.

דגמי בתי ספר במגרשים קומפקטיים (באזורים ספציפיים המוגדרים בלוח תכנון מרחבי)

- בית ספר מדגם 1 יחול במקרים הבאים:

א - בתכנית במתחם חדש -

בתחום תמ"א 70 למרחבי תחנות המטרו במטרופולין גוש דן או במרחק של כ-600 מ' מתחנת מטרו שתאושר בעתיד והמצויה מחוץ לתחום תמ"א 70 ("מטרו" בלוח תכנון מרחבי),

ב - בתכנית במרקם בנוי/התחדשות -

1. במרחב הסמוך (במרחק של כ- 500 מ') לתחנת מתע"ן כהגדרתה ע"י משרד התחבורה המצוי ביישובים מדגם יישוב 1 ו-2 לפי תמ"א 35 על עדכוניה.

2. במרחב סמוך (במרחק של כ- 500 מ') לתחנת מתע"ן כהגדרתה ע"י משרד התחבורה המצוי ביישובים מדגם יישוב 3 לפי תמ"א 35 על עדכוניה, ככל שמדובר בתכנית בצפיפות נטו של לפחות של 50 יח"ד/ד' נטו.

- בית ספר מדגם 2 יחול במקרה הבא בלבד: בתכנית במרקם בנוי בתחום תמ"א 70 למרחבי תחנות המטרו במטרופולין גוש דן או במרחק של כ-600 מ' מתחנת מטרו שתאושר בעתיד והמצויה מחוץ לתחום תמ"א 70 ("מטרו" בלוח תכנון מרחבי).

לוח תכנון מרחבי שלהלן מפרט את האזורים ואת התנאים בהם יתאפשרו הדגמים של בתי ספר במגרשים קומפקטיים. יודגש כי הכללים המוצעים יחולו גם במקרים של תכנון מחדש של בתי ספר ישנים המיועדים לפינוי ובינוי או ציפוף.

לוח תכנון מרחבי לתכנון דגמי בתי הספר הכללים יחולו במחוזות מרכז, תל אביב, חיפה, ירושלים (והעיר באר שבע)

תיאור האתר			מתחם חדש			מרקם התחדשות		
מטרו			V			V		
תחנת מתע"ן				V	V	V	V	
דגם יישוב 1 ו-2 ⁵				V		V		
דגם יישוב 3 ⁶ מעל צפיפות 50 יח"ד/ד'					V			V
מצב נוכחי			C	B	B	C	C	C
מצב מעודכן מ-11.03.2025			1	C	B	1	1	2

תנאים מצטברים

5-6. לפי תמ"א 35 על עדכוניה

טיפוסי בתי הספר שונים זה מזה בכמה היבטים כגון בגודל המגרש הנדרש, בשטח הבנוי ובמספר הקומות השכיח שיידרש. ככל ששטח המגרש קטן, גדל מספר הקומות הנדרש, ועל מנת לאפשר את תנאי הרווחה בחללים המשותפים של הבניין מתווספים שטחי טרה⁷ למבנה (דוגמת מעברים רחבים יותר, שטחי כינוס, מעליות ועוד). כתוצאה מכך גדלים בהתאמה שטחי הברוטו של המבנה. ריכוז כל אלה מוצג בטבלה שלהלן:

לוח טיפוסי תכנון של בתי הספר

אזור תכנון	טיפוס A יישוב כפרי/ קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני - מתחם חדש	טיפוס C יישוב עירוני - מרקם בנוי	דגם 1 לפי לוח תכנון מרחבי	דגם 2 לפי לוח תכנון מרחבי
גודל מגרש לבי"ס יסודי (דונם לכיתה) ⁸	0.5 (0.3 לחרדי - בנים)	0.4 (0.25 לחרדי - בנים)	0.3 (0.2 לחרדי - בנים)	0.25	0.20
גודל מגרש לבי"ס על-יסודי (דונם לכיתה)	0.75 (0.5 לחרדי - בנים)	0.5 (0.35 לחרדי - בנים)	0.4 (0.3 לחרדי - בנים)	0.25	0.22
מס' קומות שכיח	2	4-3	5-4	5-4	5-4
שיעור טרה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	80%	100%	120%	130%

7. שטח טרה הינו ההפרש בין שטח הנטו של המבנה (סך שטחי הכיתות, המעבדות, המנהלה וכו' בבית הספר לדוגמה) לשטח הברוטו של המבנה (שטחו הכולל של המבנה, שעליו נמנים גם שטחי החללים המשותפים, שטחי המעברים, מדרגות וכד'). ככל שלמבנה בית הספר מתווספים שטחים נוספים מעבר לשטחי הנטו, גדל שטח הטרסה של המבנה.

8. מספר התלמידים המרבי לכיתה בפועל במוסדות החינוך החרדי לבנים הינו 25 (חינוך עצמאי). בהתאם לכך, שטח הבנוי לילד ושטח החצר לילד דומים לאלו המוצעים בחינוך הממלכתי.

הצורך בגמישות לצורכי חינוך בתוכניות למגורים

מבין כלל מוסדות הציבור, מוסדות החינוך הם ה"קשיחים" ביותר עקב הצורך לספק לכל ילד מקום לימודים הולם. על רקע זה, וחרף הרצון לחזות מראש במדויק את צורכי האוכלוסייה במקום ואת היקף מוסדות הציבור הנדרשים, נדרשת מידה מסוימת של גמישות בהקצאת המגורים לבתי הספר במסגרת התוכנית. זאת לאור מצבים בלתי צפויים שעשויים להתרחש, פערים בין הפרופיל הדמוגרפי של התושבים כפי שנחזה לבין ערכיו לעת האכלוס בפועל; מימוש תוספת יחידות דיור נוספות לאחר אישור התוכנית במסגרת הקלות; השתנות פרופיל השכונה בחלוף הזמן עקב ריבוי טבעי, הצערת האוכלוסייה או הזדקנותה, הגירה ועוד.

לאור זאת, ובכדי להבטיח מענה הולם לצורכי החינוך, ובמיוחד לחינוך היסודי (רשויות מקומיות רבות מאפשרות רישום כלל-עירוני לחינוך העל-יסודי), מוצע לשקול יצירת עתודה לחינוך באופן הבא: **בצמוד לכל מגרש המיועד לבית ספר יסודי שני שיידרש בתוכנית מעל 2,500 יחידות דיור, יוקצה מגרש נוסף לצורכי ציבור בשטח של 2.4 דונם.** מגרש רזרבי זה יאפשר תוספת שכבת גיל של שש כיתות לבית הספר היסודי המקורי - ככל שיידרש. העמדת בית הספר תיקח בחשבון את האפשרות העתידית של הוספת אגף. **יש להדגיש כי עתודה זו רלוונטית לגבי בית ספר יסודי מטיפוס B בלבד.**

נחיצות המגרש הרזרבי לצורך הרחבת בית הספר תיבחן מספר שנים לאחר אכלוס השכונה, ואם יימצא שאין צורך בהרחבת בית הספר תוכל הרשות המקומית להשתמש בו לצורכי ציבור אחרים.

כללים תכנוניים

בנוסף, ולאור צמצום שטחי הקרקע לבתי הספר הוגדרו מספר כללים תכנוניים⁹ שיש לפעול על פיהם לעת הקצאת המגרשים לבתי הספר, ובכך להבטיח כי המגרשים שיוקצו בתוכנית יאפשרו את תפקודו התקין של המוסד כדלקמן:

- **זוויות המגרש:** תינתן עדיפות מרבית להקצאת **מגרשים ישרי זווית** (90 מעלות בין צלעות המרובע).
- **נגישות למגרש:** עקב צמצום גודלם של המגרשים המיועדים לבתי ספר על-יסודיים מטיפוס B וכן בתי ספר יסודיים ועל-יסודיים מטיפוס C, וכן בתי ספר מדגם 1 ודגם 2 במגרשים קומפקטיים, יש להקצות ככל הניתן, לבתי ספר אלו מגרשים עם נגישות לשני רחובות ו/או למרחב ציבורי פתוח.
- **שיפוע המגרש:** ככל הניתן, יש להימנע מלהקצות מגרש לבית ספר בשטח ששיפועו עולה על 20%. בדגם 1 ודגם 2 במגרשים קומפקטיים, השיפוע יהיה כפי שהוגדר ב**טופס בדיקה עצמית**.
- **פרופורציות המגרש:** היחס בין מידת האורך למידת הרוחב של מגרש בית הספר לא יעלה על 1:2.5. בדגם 1 ודגם 2 במגרשים קומפקטיים, יש להקפיד שצלע אחת לפחות תאפשר מסלול ריצה ולא תפחת מ-75 מ' בבית ספר יסודי ו-120 מ"ר בבית ספר על-יסודי. במקרה שהצלע האחת תהיה גדולה מ-75 מ', הצלע השנייה לא תפחת מ-40 מטר בבית ספר יסודי ו-50 מ"ר בבית ספר על-יסודי, לצורך העמדת בינוי באופן נאות. ראו להלן פירוט ב**טופס בדיקה עצמית**.
- **הפניית המגרש:** יש להפנות את הצלע הארוכה במגרשים מלבניים לכיוון צפון/דרום (ואת הצלע הקצרה לכיוון מזרח/מערב בהתאמה). העמדה המאפשרת הפניית צפון / דרום של חזיתות בית הספר (תותר סטיה שאינה גבוהה מ-30 מעלות מציר מזרח-מערב).
- **קווי בניין:** בכפוף לשיקולי בטיחות וביטחון, מוצע לקבוע קו בניין אפס לכיוון רחובות ו/או שטחים ציבוריים. בנוסף, יש להימנע מהגדרת קו בניין קטן מ-7.00 מטר (למעט במקרה של הגדרת קו בניין אפס), וכך ניתן יהיה להשתמש בשטח שבין קו הבניין לקו המגרש כחלק רציף מחצרות בית הספר ולא כשארית בלתי ניתנת לניצול.
- **מניעת מטרדים:** יש להבטיח למוסדות החינוך כניסה נפרדת והפרדה משימוש מטרדי (כגון כניסה לחניון, שטחי אחסנה, חדר אשפה, מתקן טכני, מפוח, חדר גנרטור וכד').

9. למען הסר ספק, אין בכללים אלו כדי להנחות כיצד יש לתכנן את מבני מוסדות החינוך עצמם או מוסדות ציבור אחרים. כללים אלו נועדו אך ורק כדי להנחות ולקבוע באילו תנאים והגבלות יש לתכנן את הקצאת המגרשים הנדרשים לצורך הקמת מוסדות אלו.

- **שטחי חוץ:** במבנים משולבים או במוסדות בהם יש שימוש בחצרות גג ו/או מרפסות, יש להבטיח כי הגישה לחצרות הגג תהיה ישירה, מיידית, רחבה ונגישה. חצר גג ו/או מרפסת שלא באותו המפלס של כיתות הלימוד או אזורי ההתכנסות הראשיים לא תיחשב כשטח חצרות לעניין זה. תכנון שטחי החצר יבוצע לפי הנחיות משרד החינוך והגורמים השונים. יובהר כי בדגם 1 ודגם 2 במגרשים קומפקטיים, שטחי החצר המרובדים המהווים שטחים חלופיים לשטחי חצר בקרקע, יהיו ברובם שטחים חיצוניים למבנה (כגון מרפסות/חצרות וגגות פעילים) וכי בעת התכנון המפורט תובטח, ככל הניתן, גישה לתלמידים בכלל הקומות לשטחים מרובדים אלה.
- **דגם 1 ודגם 2 במגרשים קומפקטיים:** כדי להבטיח עמידה בכל מדדי האיכות שהוגדרו לבתי ספר, בשני הדגמים על מגרשים קומפקטיים דגם 1 ודגם 2, המומלצים למתחמי מטר, סביב תחנות מתע"ן ובאזורי ביקוש מובהקים, הוגדר תהליך של התייעצות בהתאם לדגם.
- **טופס בדיקה עצמית** מפרט את עיקרי הבדיקה עצמית/התייעצות. בדגם 1 יש לערוך **טופס בדיקה עצמית** בצירוף נספח רקע מדגים בק"מ 1:250 המציין עמידה בכלל הדרישות הרלוונטיות בשלב עריכת תכנית מפורטת לרבות שטח המגרש, צורתו וממדיו, העמדה, שיפוע שטחי חצר בקרקע ובחצרות רבדות ועוד. ככל שההצעה אינה עומדת בכל הקריטריונים, תתקיים היוועצות עם נציג משרד החינוך לפני הדיון להפקדה או, לחילופין, המגרש יתוכנן לפי הטיפוסים הנוכחיים (בד"כ טיפוס B או C). במקרה של דגם 2, הדגם המוצע על המגרש הקומפקטי ביותר, יש לקיים היוועצות עם נציג משרד החינוך לפני הדיון להפקדה בהתאם לכל המשתנים שהוגדרו לדגם 1.

טופס בדיקה עצמית לתכנון בית ספר במגרשים קומפקטיים לפי מדריך טיפוסי תכנון

טופס בדיקה עצמית/נספח רקע		דגם 1	דגם 2
1. נתוני רקע			
א. מספר התב"ע / תא שטח מוצע			
ב. סוג בית ספר (יסודי או על-יסודי)/ מספר כיתות			
ג. שטח המגרש			
ד. מצב המגרש פנוי תפוס: לציין מה השימוש הנוכחי ואם נדרש הריסת המבנה/ים			
ה. תכניות (מרמות שונות) החלות על המגרש: פירוט תנאים ומגבלות כגון רעש, ניקוז, קווי חשמל, עתיקות, רדיוסי ביטחון וכדו' המשפיעים על שימוש המגרש לבית ספר			
2. קריטריונים			
א. צורת המגרש - מלבנית (או ריבועית)			
ב. ממדי המגרש יסודי שטח מגרש - לפי לוח תכנון מרחבי יש להקפיד שצלע אחת לפחות תאפשר מסלול ריצה ולא תפחת מ-75 מ'. במ"קרה שהצלע האחת תהיה גדולה מ-75 מ', הצלע השנייה לא תפחת מ-40 מטר, לצורך העמדת בינוי באופן נאות.		ממדי המגרש על-יסודי שטח מגרש - לפי לוח תכנון מרחבי יש להקפיד שצלע אחת לפחות תאפשר מסלול ריצה ולא תפחת מ-120 מ'. במקרה שהצלע האחת תהיה גדולה מ-120 מ', הצלע השנייה לא תפחת מ-50 מטר, לצורך העמדת בינוי באופן נאות.	
ג. העמדת המגרש: מאפשרת הפניית צפון / דרום של חזיתות בית הספר (תותר סטיה שאינה גבוהה מ-30 מעלות מציר מזרח-מערב)			
ד. שיפוע מרבי: עד 6%			
3. נספח רקע מדגים קנ"מ 1:250 (תכניות וחתכים) יציג		א. תכסית קומת קרקע (ע"פ פרוגרמה)	
		ב. שטח חצר במפלס קרקע	
		ג. שטח חצרות רבודות: מרפסת, חוץ-כיתתי וגג פעיל:	
		ד. מתקנים ומגרשי ספורט: בהתאם לפרוגרמת משרד החינוך המתעדכנת מעת לעת והייתכנות למיקום אולם ספורט	
		ה. שילובי שימושים: היתכנות לתוספת קומות, לרבות כניסה נפרדת	
		ו. נגישות: חנייה (מדיניות עירונית), מקומות הורדת תלמידים וכדו'	
		טופס בדיקה עצמית + נספח רקע מדגים יוגש לוועדה. ככל שלא עומדים בכל הקריטריונים: היוועצות עם נציג משרד החינוך ¹⁰ לפני הדיון להפקדה או לפי הטיפוס הקיים לפי המדריך משנת 2018.	
בנוסף לאמור בדגם 1, גם היוועצות עם נציג משרד החינוך ¹¹ לפני הדיון הפקדה.			

להורדה ומילוי הטופס

להרחבה לגבי כל מדדי האיכות, ראו [דו"ח תכנון בתי ספר במגרשים קומפקטיים](#) - מסמך רקע.

10-11. התייעצות זו תתקיים בשלב תכנון רעיוני ולכלל המאוחר, לפני הדיון להפקדת התכנית. יובהר כי העדר התייחסות לבקשה לחוות דעת לא יעכב את ההתקדמות בתהליך התכנון.

שילובים מומלצים

לצורך הרחבת והעשרת מגוון והיקף השימוש שיבוצע במגרשים המיועדים למוסדות חינוך, מוצע כי מגרשים אלו יתוכננו באופן שיכילו שירותי ציבור נוספים באותו מגרש. על מנת לאפשר תכנון מיטבי של השימושים המשולבים מוצע לפעול כדלקמן:

1. **השימושים המומלצים לשילוב במגרשי בתי ספר** הינם שימושים ציבוריים התומכים בפעילות בית הספר ומעשירים אותה. שילובים מומלצים: מרכזים קהילתיים (אגפים קהילתיים או מרכזים קהילתיים קטנים משולבים או צמודים למבנה בית הספר), אודיטוריום/אולם מופעים, ספרייה ציבורית וכדומה. השטחים הפתוחים של בית הספר ישמשו בשילובים מסוג זה גם את המוסדות הקהילתיים הנלווים.

2. **ניתן לשלב במגרשי בתי הספר שימושים ציבוריים אחרים, אך זאת בתנאי שלא תיווצר הפרעה הדדית** וייתכן מענה מלא לפעילות בית הספר. שימושים אלה, ששטחם הבנוי יהיה על פי רוב קטן יחסית, יוכלו להשתלב במגרש תוך הקפדה על הפרדת כניסות ומתן גישה עצמאית לכל אחד מהשימושים. מוסדות שניתן לשלב במגרש בית הספר הם, למשל, מוסדות רווחה, מוסדות דת (מומלץ בשילוב עם בית ספר בעל אופי דתי), מועדון נוער, מועדון תנועת נוער (בתנאי של שטחי חוץ מתאימים) וכדומה. בשטח המיועד לבית ספר ומוסדות ציבור נוספים, על מנת להבטיח היתכנות לשילוב בין השימושים הציבוריים כאמור, מוצע כי היתר הבנייה הראשון שיוגש לגבי המגרש, יציג ברקע מסמכי ההיתר תכנון כולל למגרש, שיבטיח את האפשרות להקמת המוסדות המיועדים לקום על המגרש, ובפרט את אפשרות שילובו של בית הספר.

3. על מנת למצות את פוטנציאל הבינוי בשטחים הקיימים המיועדים לבתי הספר מוצע כי במסגרת הכנת תכנית אב/פרוגרמה כלל-עירונית לשירותי ציבור/מבני חינוך, ייבחנו המגרשים המיועדים לבתי ספר, ותיבחן האפשרות לנצלם בצורה המיטבית עבור בתי ספר במגרשים קומפקטיים או שילוב שימושי ציבור נוספים.

4. **בעת שילוב שימושים נוספים במגרשים המיועדים לגני ילדים ולמעונות יום** יש להבטיח את שטחי החוץ הנדרשים למוסדות החינוך, כפי שיפורטו להלן (ב"תעודות זהות"). מוצע שלא לשלב שימושים העלולים ליצור חיכוך עם פעילות הילדים במקום. יש להבטיח שהמבנים לגיל הרך (מעונות יום וגני ילדים) יתוכננו באופן שיאפשר להם לשאת מעליהם קומות נוספות למוסדות ציבור נוספים.

5. **בשילוב של מוסדות החינוך לגיל הרך (גני ילדים ומעונות יום) במגרשים סחירים**, יש להקפיד על תכנון שיבטיח קיום שטחי חוץ הנדרשים לשימוש הבלעדי של מוסד החינוך, וזאת בצמידות לאותו מוסד חינוך ובאותו מפלס.

על בסיס כל אלה הוגדרו **מכסות שטח** לכל אחד ממוסדות החינוך בהתאם למאפייניהם, כמפורט להלן ("תעודות זהות"):

מעון יום

אוכלוסיית יעד
עד 3
3 שנתונים

שיעור השתתפות

50% מקבוצת הגיל¹²

לאור מדיניות הממשלה לשילוב הורים בכוח העבודה. האחוז עשוי להשתנות בין מגזרים/יישובים, אולם מוצע שלא יפחת משיעור זה.

מס' ילדים ממוצע בכיתה

20

בכיתת תינוקות כ-10 ילדים; בין הגילאים שנה-שנתיים: 20 ילדים; מגיל שנתיים: עד 30 ילדים בכיתה

שעות פעילות

07:00-17:00

מכסות שטח

מספר כיתות	אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
------------	---	---

3-5

ככלל מוצע לקבץ עד 3 כיתות במגרש. ניתן לקבץ גם 4-5 כיתות במגרש המצוי במקום בנוי, או בתנאי סופוגרפיה משופעת (המאפשרת גישות וחצרות בספלסים שונים) או בכסיות תכנוניות נוספות המצדיקות זאת.

1.0

+ 440
305
שטחי חצר מרפסת (ל-3 כיתות)

הנחיות תכנון

- במתחמים בהם נוצר צורך של כ-10 כיתות מעון ויותר, מומלץ כי כשליש מהן ישולבו במבנה ציבורי או סחיר אחר (אפשרות ב').
- מומלץ למקם את המעונות כך שמרחק ההליכה מהמעון למרבית מגרשי המגורים לא יעלה על 750 מ' (בהתאם לצפיפות הבינוי באזור).

שילובים

- ראו סעיף שילובים כללי לעיל.
- **שילוב עם מבני ציבור:** ניתן לשלב באופן מלא עם מרכז קהילתי כחלק משירותי המרכז. ניתן לשלב גם עם מוסדות דת, מוסדות רווחה וכדומה, בתנאי שיינתן שטח חוץ מספק לצורכי מעון היום.
- שילוב עם שימושים סחירים: ניתן לשלב במבני תעסוקה/מסחר או מגורים, בקומת קרקע או בקומה אחרת ובלבד שתוקצה חצר/מרפסת בגודל שלא יפחת מהנדרש, כפי שפורט לעיל.

מרכיבי יסוד

3-5 כיתות בשטח של 147 מ"ר לכיתה ל-3 הכיתות הראשונות ו-125 מ"ר לכל כיתה נוספת (שטח הכיתות במעון אינו אחיד ומשתנה לפי גילאי הילדים).

3 כיתות מהוות יחידת הפעלה מינימלית מבחינה תפקודית (מטבח משותף, מנהלה וכד')

שטח חצר (מ"ר)	שטח מרפסת (מ"ר)	
60	15	כיתת תינוקות
110	15	כיתת פעוטות
135	15	כיתת ילדים

במעון המשולב במבנה אחד ניתן להקטין את שטחי החצר בתיאום עם הנחיות התכנון העדכניות.

הפניות/קישורים

(חומר רקע)

מעונות יום - כללי

מעונות יום - מפרט למעון בדירת מגורים

מעונות יום - מפרט למעון במבנה ציבור

12. בפועל, שיעור השתתפות בגילאי 0-חצי שנה נמוך יותר, כך ששיעור ההשתתפות המוצע של 50% מהווה כ-60% מכלל השנתונים 0-3 הלכה למעשה.

גני ילדים

אוכלוסיית יעד

3 עד 6

- 3 שנתונים
- טרום-חובה: 3-4, 4-5
- חובה: 5-6

שיעור השתתפות

100%

מקבוצת הגיל¹³
תלמידי חינוך מיוחד לא
הופחתו משיעור ההשתתפות
(כ-2%).

מס' ילדים ממוצע בכיתה

30

שעות פעילות

07:30-13:30

+ צהרון (עד 16.30)

מכסות שטח		
מספר כיתות	אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
1-3	0.5 / 1.0 / 1.5 בהתאמה (לפי מפתח של 0.5 דונם לכיתה)	130 + 175 חצר/מרפסת (לכל כיתה)
4	1.5 3 כיתות בקומת קרקע וכיתה אחת בקומה 1 + החצר (מרפסת) על הגג	
5-6	2.0 4 כיתות בקומת קרקע ושתי כיתות בקומה 1 + החצר (מרפסת) על הגג	
חטיבה צעירה	1.0-1.5 בהתאם למספר הכיתות בשסכבת ביה"ס (2-4) המגרש יוקצה בצמוד למגרש בי"ס יסודי	

מרכיבי יסוד

- כיתה בשטח של 130 מ"ר
- חצר משחקים בשטח של 175 מ"ר
- יחס מידות אורך-רוחב: 1:1 עד 1:3 לחצר

שילובים

- ראו סעיף שילובים כללי לעיל
- **שילוב עם מבני ציבור:** ניתן לשלב עם מוסדות ציבור אחרים דוגמת מוסדות דת, מוסדות רווחה וכדו' בתנאי שיסופקו שטחי החוץ בהיקף הנדרש לגני הילדים.
- **שילוב עם שימושים סחירים:** ניתן לשלב במבני מגורים/ מסחר בקומת קרקע או בקומה אחרת, ובלבד שיוקצה שטח פתוח (חצר או מרפסת) שלא יקטן מ-200 מ"ר לכיתה לשימוש הגן.

הנחיות תכנון

- בשכונות חדשות המתוכננות בצפיפות גבוהה מומלץ לתכנן כשליש עד מחצית מגני הילדים במבנה של אשכולות (לפחות 5 כיתות גן במגרש).
- מומלץ למקם את הגנים כך שמרחק הליכה מהגן למרבית מגרשי המגורים יהיה בטווח של 250-500 מ' (בהתאם לצפיפות הבינוי באזור).

13. בגני ילדים המיועדים לזרם חרדי בנות שיעור ההשתתפות יחושב על פי 50% מקבוצת הגיל.

בית ספר יסודי למוסדות או לזרם החינוך הממלכתי-ממלכתי דתי

מכסות שטח					
אפשרות א: הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)			אפשרות ב: הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)		
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפרי/קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני מתחם חדש	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי	דגם 1 לפי לוח תכנון מרחבי	דגם 2 לפי לוח תכנון מרחבי
12 כיתות	6.0	4.8	3.6	-	-
18 כיתות	9.0	7.2	5.4	3.6	3.6
24 כיתות	12.0	9.6	7.2	6.0	4.8
שטח קרקע לכיתה (דונם לכיתה)					
	0.5	0.4	0.3	0.25	0.20

- אולם ספורט בשטח 500-1,000 מ"ר (בלי/עם מושבים בהתאמה).
- חצר חוץ כולל מגרש משולב (הכולל שני מגרשי כדורסל).

הנחיות תכנון

- ראו סעיף כללים תכנוניים לעיל.
- מומלץ למקם את בתי הספר במרחק הליכה של 500-750 מ' ממגרשי המגורים (בהתאם לצפיפות הבינוי באזור).
- מוצע למקם את מתקני הספורט במגרש כך שלא יהיו מטרד למגורים במגרשים הסמוכים.
- להרחבה לגבי כל מדדי האיכות, ראו [דו"ח תכנון בתי ספר במגרשים קומפקטיים](#) - מסמך רקע.

שילובים

- ראו סעיף שילובים מומלצים לעיל.
- השירותים הקהילתיים המומלצים לשילוב הם אגף קהילתי (תוספת שטח בנוי של כ-300-500 מ"ר) או שירותים נוספים כמתואר לעיל.

מרכיבי יסוד

- בתי ספר יסודיים כוללים בדרך כלל 12/18/24 כיתות¹⁵.
- שטחי הנטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה. שטחי הטרסה כוללים בעיקר מעברים, פרוזדורים ומדרגות.
- היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:

מספר כיתות	שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס				
	A	B	C	דגם 1	דגם 2
12	1,934	2,176	2,418	--	--
18	2,902	3,265	3,628	3,809	4,172
24	3,920	4,410	4,900	5,145	5,635
שיעור הטרסה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	80%	100%	120%	130%

- שטחים לבתי הספר בהתאם לאלו המוגדרים בפרוגרמות הסטנדרטיות של משרד החינוך כוללות כיתות לחינוך מיוחד ומשתנות מעת לעת.

אוכלוסיית יעד

6 עד 12

6 שנתונים, כיתות א'-י¹⁴

שיעור השתתפות

100%

מקבוצת הגיל תלמידי חינוך מיוחד לא הופחתו משיעור ההשתתפות (כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה

27

שעות פעילות

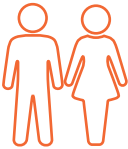
07:00-15:00

14. במספר רשויות מקומיות נהוגה מערכת של בית ספר יסודי שמונה-שנתי (א-ח) ובית ספר על-יסודי ארבע-שנתי (ט-י"ב).

15. במקרה שבו נדרש מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך ("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"). בתיאום עם הרשות המקומית.

בית ספר על-יסודי למוסדות או לזרם החינוך הממלכתי-ממלכתי דתי

אוכלוסיית יעד
12 עד 18
6 שנתונים, כיתות ז'-יב'

שיעור השתתפות
100%
מקבוצת הגיל
תלמידי חינוך מיוחד לא
הופחתו משיעור ההשתתפות
(כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה
27

שעות פעילות
07:00-16:00

מכסות שטח

אפשרות א: הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)		אפשרות ב: הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)			
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפרי/ קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני חדש	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי	דגם 1 לפי לוח תכנון מרחבי	דגם 2 לפי לוח תכנון מרחבי
30 כיתות	22.5	15.0	12.0	7.5	6.6
36 כיתות	27.0	18.0	14.4	9.0	7.9
42 כיתות	31.5	21.0	16.8	10.5	9.3
48 כיתות	36.0	24.0	19.2	12.0	10.6
שטח קרקע לכיתה (דונם לכיתה)					
	0.75	0.5	0.4	0.25	0.22

מרכיבי יסוד

- שטחים לבתי הספר בהתאם לאלו המוגדרים
בפרוגרמות הסטנדרטיות של משרד החינוך
כוללות כיתות לחינוך מיוחד ומשתנות מעת
לעת.
- אולם ספורט בשטח 800-1,500 מ"ר (גודל
המבנה בהתאמה לכמות המושבים)
- חצר חוץ כולל מגרש משולב (הכולל שני
מגרשי כדורסל)
- בתי ספר על-יסודיים כוללים בדרך כלל
30/36/42/48 כיתות. במקרה שבו נדרש
מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי
המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך
("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"),
בתיאום עם הרשות המקומית
- שטחי הגטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה.
שטחי הטרה כוללים בעיקר מעברים,
פרוזדורים ומדרגות.
- היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:

מספר כיתות	שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס				
	A	B	C	דגם 1	דגם 2
30	6,690	7,526	8,362	8,780	9,825
36	7,940	8,930	9,922	10,418	11,658
42	8,960	10,080	11,198	11,758	13,158
48	10,123	11,388	12,654	13,286	14,868
שיעור הטרה (ביחס לשטחי הגטו)	60%	80%	100%	120%	135%

הנחיות תכנון

- ראו סעיף הנחיות תכנון כלליות לעיל.
- מוצע למקם את מתקני הספורט על המגרש
בצורה שלא תהווה מטרד למגורים במגרשים
הסמוכים.
- להרחבה לגבי כל מדדי האיכות, ראו
דו"ח תכנון בתי ספר במגרשים קומפקטיים -
מסמך רקע.

שילובים

- ראו סעיף שילובים כללי לעיל
- השימושים המומלצים לשילוב הם מרכז
קהילתי קטן או בינוני הכולל גם ספרייה
ושירותים קהילתיים אחרים. השילוב ייעשה
על ידי בניית אגף במתחם בית הספר ושימוש
משותף באולם הספורט ובשטחים הפתוחים.
ניתן לשלב שימושים נוספים כמתואר לעיל.

בית ספר יסודי בנים - זרם חרדי

מכסות שטח				
אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)			אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)	
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפרי/ קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני מתחם חדש	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי	למבנה ביה"ס יוקצה ככלל מגרש ציבורי ייעודי
11 כיתות	3.9	3.5	3.1	
22 כיתות	7.8	7.0	6.2	
שטח קרקע לכיתה (דונם לכיתה)				
	0.3	0.25	0.2	

- ### מרכיבי יסוד

 - בתי ספר יסודיים לבנים כוללים בדרך כלל 11/22 כיתות. במקרה שבו נדרש מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך ("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"), בתיאום עם הרשות המקומית. במצב כזה יש לחשב שטח גם עבור שנתוני הגן, ע"פ המפתח המופיע בתעודת הזהות של גן הילדים הכללי לעיל.
 - שטחי הנטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה. שטחי הטרסה כוללים בעיקר מעברים, פרוזדורים ומדרגות.
 - היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:
- ### הנחיות תכנון

 - ראו סעיף הנחיות תכנון כלליות לעיל.
 - מומלץ למקם את בתי הספר במרחק הליכה של 500-750 מ' (בהתאם לצפיפות הבינוי באזור).

מספר כיתות	שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס		
	A	B	C
11	1,100	1,240	1,380
22	2,200	2,470	2,750
שיעור הטרסה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	80%	100%

- אולם ספורט בשטח 500 מ"ר
- חצר חוץ כולל מגרש כדורסל
- חצר בשטח 200 מ"ר לכל כיתת גן

אוכלוסיית יעד
3 עד 14

- 11 שנתונים:
• 3 שנתונים - גן טרום-חובה עד חובה
• 8 שנתונים - כיתות א'-ח' עד כיתה ז'

100% מאוכלוסיית הבנים שבקבוצת הגיל תלמידי חינוך מיוחד לא הופחתו משיעור ההשתתפות (כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה

20
30
לכיתות הלימוד
לכיתות הגן (טרום-חובה וחובה)

שעות פעילות
07:00-17:00

בית ספר על-יסודי בנים - זרם חרדי

מכסות שטח			
אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)		אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סח'ר (במ"ר)	
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפרי/ קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני מתחם חדש	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי
8 כיתות	4.0	2.8	2.4
12 כיתות	6.0	4.2	3.6
שטח קרקע לכיתה דונם לכיתה)		0.35	0.3

למבנה ביה"ס יוקצה ככלל מגרש ציבורי ייעודי

אוכלוסיית יעד
14 עד 18
4 שנתונים, כיתות ט- יב

שיעור השתתפות
100%
מאוכלוסיית הבנים שבקבוצת הגיל תלמידי חינוך מיוחד לא הופחתו משיעור ההשתתפות (כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה
20

שעות פעילות
07:00-19:00

הנחיות תכנון

- ראו סעיף הנחיות תכנון כלליות לעיל.

שילובים

- ראו המלצות לבית ספר על-יסודי ממלכתי לעניין מרכז קהילתי.
- בנוסף ניתן לשלב ספרייה תורנית (תוספת שטח בנוי של כ-250 מ"ר) ושילובים נוספים ההולמים את השימוש המרכזי.

מרכיבי יסוד

- בתי ספר על יסודיים לבנים כוללים בדרך כלל 8/12 כיתות. במקרה שבו נדרש מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך ("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"), בתיאום עם הרשות המקומית.
- שטחי הנטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה, שטחי הטרה כוללים בעיקר מעברים, פרוזדורים ומדרגות.
- היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:

שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס			מספר כיתות
C	B	A	
1,300	1,180	1,040	8
1,900	1,700	1,500	12
100%	80%	60%	שיעור הטרה (ביחס לשטחי הנטו)

- אולם ספורט בשטח 500-800 מ"ר.
- חצר חוץ כולל מגרש כדורסל.

בית ספר יסודי בנות – זרם חרדי

אוכלוסיית יעד
6 עד 14
8 שנתונים (כיתות א'-ח')¹³

שיעור השתתפות
100%
מאוכלוסיית הבנות שבקבוצת הגיל תלמידי חינוך מיוחד לא הופחתו משיעור ההשתתפות (כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה
27

שעות פעילות
07:00-15:00

מכסות שטח

אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)						אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפרי/ קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני חדש מתחם	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי	דגם 1 לפי לוח תכנון מרחבי	דגם 2 לפי לוח תכנון מרחבי	
16 כיתות	8.0	6.4	4.8	4.0	3.6	
24 כיתות	12.0	9.6	7.2	6.0	4.8	
שטח קרקע לכיתה (דונם לכיתה)						
	0.5	0.4	0.3	0.25	0.2	

מרכיבי יסוד

- בתי ספר יסודיים לבנות כוללים בדרך כלל 16/24 כיתות. במקרה שבו נדרש מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך ("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"), בתיאום עם הרשות המקומית.
- שטחי הנטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה, שטחי הטרסה כוללים בעיקר מעברים, פרוזדורים ומדרגות.
- היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:

מספר כיתות	שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס					שיעור הטרסה (ביחס לשטחי הנטו)
	A	B	C	דגם 1	דגם 2	
16	2,427	2,731	3,034	3,186	3,489	60% 80% 100% 120% 130%
24	3,870	4,354	4,838	5,080	5,564	

- שטחים לבתי הספר בהתאם לאלו המוגדרים בפרוגרמות הסטנדרטיות של משרד החינוך הכוללות כיתות לחינוך מיוחד ומשתנות מעת לעת.
- כיתות לימוד ופונקציות נלוות בהיקף שטח בנוי כמפורט להלן.
- אולם ספורט בשטח 500-800 מ"ר.
- חצר חוץ כולל מגרש משולב (הכולל שני מגרשי כדורסל).

הנחיות תכנון

- ראו סעיף הנחיות תכנון כלליות לעיל.
- מומלץ למקם את בתי הספר במרחק הליכה של 500-750 מ' (בהתאם לצפיפות הבינוי באזור).
- משיקולי צניעות, הקצאת המגרש תיעשה תוך שימת לב מרבית לכניסות ויציאות פרטיות ובלעדיות, שאינן עוברות דרך כל פונקציה אחרת.
- להרחבה לגבי כל מדדי האיכות, ראו [דו"ח תכנון בתי ספר במגרשים קומפקטיים](#) - מסמך רקע.

שילובים

- ראו המלצות לבית ספר יסודי לנושא אגף קהילתי (תוספת שטח בנוי של כ-300-500 מ"ר).
- שימושים נוספים התואמים את השימוש העיקרי.

13. לגן ילדים עבור זרם חרדי בנות – ראו תעודת זהות לגן ילדים כללי (בחישוב 50% מקבוצת הגיל).

בית ספר על-יסודי בנות – זרם חרדי

מכסות שטח					
אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)			אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)		
מספר כיתות	טיפוס A יישוב כפר/קהילתי	טיפוס B יישוב עירוני מתחם חדש	טיפוס C יישוב עירוני מתחם בנוי	דגם 1 לפי לוח תכנון מרחבי	דגם 2 לפי לוח תכנון מרחבי
12 כיתות	9.0	6.0	4.8	-	-
24 כיתות	18.0	12.0	9.6	6.0	5.3
שטח קרקע לכיתה (דונם לכיתה)					
	0.75	0.5	0.4	0.25	0.22

מרכיבי יסוד

- בתי ספר על-יסודיים לבנות כוללים בדרך כלל 12/24 כיתות. במקרה שבו נדרש מספר כיתות שונה, יחושב גודל המגרש על פי המפתחות המפורטים במבוא לשירותי החינוך ("מאפייני הטיפוסים השונים של בתי הספר"), בתיאום עם הרשות המקומית.
- שטחי הנטו כוללים כיתות, מעבדות, מנהלה, שטחי הטרסה כוללים בעיקר מעברים, פרוזדורים ומדרגות.
- היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:

מספר כיתות	שטח בנוי (מ"ר) לפי טיפוס ביה"ס				
	A	B	C	דגם 1	דגם 2
12	2,390	2,689	2,988	-	-
24	4,610	5,186	5,762	6,050	6,770
שיעור הטרסה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	80%	100%	120%	135%

- שטחים לבתי הספר בהתאם לאלו המוגדרים בפרוגרמות הסטנדרטיות של משרד החינוך הכוללות כיתות לחינוך מיוחד ומשתנות מעת לעת.
- כיתות לימוד ופונקציות נלוות בהיקף שטח בנוי כמפורט להלן.
- אולם ספורט בשטח 800 מ"ר.
- חצר חוץ כולל מגרש משולב.

הנחיות תכנון

- ראו הנחיות תכנון כלליות לעיל.
- מטעמי צנעת הפרט, הקצאת המגרש תיעשה תוך שימת לב מרבית לכניסות ויציאות פרטיות ובלעדיות שאינן עוברות דרך כל פונקציה אחרת.
- להרחבה לגבי כל מדדי האיכות, ראו [דו"ח תכנון בתי ספר במגרשים קומפקטיים](#) - מסמך רקע.

שילובים

- ראו המלצות לבי"ס יסודי לנושא אגף קהילתי (תוספת שטח בנוי של 300-500 מ"ר).
- שימושים נוספים התואמים את השימוש העיקרי.

אוכלוסיית יעד
14 עד 18
4 שנתונים, כיתות ט-יב

שיעור השתתפות
100%
מאוכלוסיית הבנות שבקבוצת הגיל תלמידי חינוך מיוחד לא הופחתו משיעור ההשתתפות (כ-2%)

מס' ילדים ממוצע בכיתה
27

שעות פעילות
07:00-15:00

מעון יום - חינוך מיוחד

אוכלוסיית יעד
מ-3 חודשים עד 3 שנים¹³
כ-3 שנתונים

שיעור השתתפות
2% מקבוצת הגיל

מס' ילדים ממוצע בכיתה
6-8

שעות פעילות
07:00-17:00

מכסות שטח		
מספר כיתות	אפשרות א: הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב: הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
4	1.5	+750 750 חצר

מרכיבי יסוד	שילובים
4 כיתות בשטח של 750 מ"ר בנוי. - חצר משחקים בשטח של 75 מ"ר צמודה לכל כיתה. נגישות מכל כיתה לחצר. - סה"כ חצר בגודל 750 מ"ר (לחצרות הכיתות, חצר תפעולית וכד').	- שילוב עם מוסדות ציבור אחרים תוך התייחסות מתחשבת לצרכים המיוחדים של אוכלוסיית המעון. - השילובים המתאימים בכלל מוסדות החינוך המיוחד נגזרים ממדיניות הרשות המקומית, היקפי הביקוש ושיקולים חינוכיים ותפעוליים שונים.

13. ייתכנו מצבים שבהם ילדים במעון יום תימשך עד גיל 4.

גן ילדים - חינוך מיוחד

אוכלוסיית יעד

3 עד 6

- 3 שנתיים:
- טרום-חובה: 4-3, 4-5
- חובה: 5-6

שיעור השתתפות

2% מקבוצת הגיל

מס' ילדים ממוצע בכיתה

6-8

שעות פעילות

07:30-13:30

+ צהרון (עד 16:30)

מכסות שטח		
מספר כיתות	אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
1-3	0.5/1.0/1.5	130 + 200 חצר/מרפסת (לכל כיתה)
4	1.5 3 כיתות בקומת קרקע וכיתה נוספת + החצר/ מרפסת בקומה שמעל (על גג הכיתות שמתחת)	

מרכיבי יסוד

- כיתה בשטח מבונה של 130 מ"ר.
- חצר משחקים בשטח של 200 מ"ר.

הנחיות תכנון

- ניתן למקם כיתת גן ילדים לחינוך מיוחד במסגרת כיתות גן ילדים רגיל, כחלק ממדיניות שילוב בקהילה או בקבוצה של כיתות ייעודיות לחינוך מיוחד, הכול לפי מדיניות הרשות המקומית.

שילובים

- שילוב עם מוסדות ציבור אחרים תוך התייחסות מתחשבת לצרכים המיוחדים של אוכלוסיית גן הילדים.
- השילובים המתאימים בכלל מוסדות החינוך המיוחד נגזרים ממדיניות הרשות המקומית, היקפי הביקוש ושיקולים חינוכיים ותפעוליים שונים.

בית ספר יסודי - חינוך מיוחד

מכסות שטח		
מספר כיתות	אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
שטח קרקע לכיתה	0.3	
6 כיתות	1.8	למבנה ביה"ס יוקצה ככלל מגרש ציבורי ייעודי
10 כיתות	3.0	

מרכיבי יסוד		הנחיות תכנון
בתי ספר יסודיים כוללים בדרך כלל 6/10 כיתות.		• ראו הנחיות תכנון כלליות לעיל.
היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:		• שילובים
השילובים המתאימים בכלל מוסדות החינוך המיוחד נגזרים ממדיניות הרשות המקומית, היקפי הביקוש ושיקולים חינוכיים ותפעוליים שונים.		
מספר כיתות	סה"כ שטח (מ"ר ברוטו)	
6	1,155	
10	1,940	
שיעור הטרה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	

- שטח הברוטו כולל כיתות לימוד ופונקציות נלוות בהיקף שטח בנוי כמפורט להלן ובהתאמה למוגבלויות השונות של אוכלוסיית היעד.
- אולם רב-תכליתי.
- חצר חוץ כולל מתקני חצר בהתאם להנחיות.

אוכלוסיית יעד
6 עד 12
6 שנתונים
או
6 עד 15
9 שנתונים
ייתכנו שינויים במספר הכיתות/
גילים בהתאם לצרכים הספצי-
פיים באותו יישוב.

שיעור השתתפות
מקבוצת הגיל
2%

מס' ילדים ממוצע בכיתה
10

שעות פעילות
07:00-16:00

בית ספר על-יסודי - חינוך מיוחד

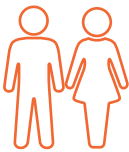
מכסות שטח		
מספר כיתות	אפשרות א': הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב': הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)
שטח קרקע לכיתה	0.3	
12 כיתות	4.0	למבנה ביה"ס יוקצה ככלל מגרש ציבורי ייעודי
18 כיתות	6.0	

מרכיבי יסוד		הנחיות תכנון
בתי ספר יסודיים כוללים בדרך כלל 12/18 כיתות.		• ראו הנחיות תכנון כלליות לעיל.
היקף השטח הבנוי (ברוטו) כמפורט להלן:		
מספר כיתות	סה"כ שטח (מ"ר ברוטו)	שילובים
12	1,840	
18	2,530	
שיעור הטרה (ביחס לשטחי הנטו)	60%	
שטח הברוטו כולל כיתות לימוד ופונקציות נלוות בהיקף שטח בנוי כמפורט להלן ובהתאמה למוגבלויות השונות של אוכלוסיית היעד.		• אגף קהילתי (תוספת שטח בנוי של 300-500 מ"ר).
אולם רב-תכליתי.		• השילובים המתאימים בכלל מוסדות החינוך המיוחד נגזרים ממדיניות הרשות המקומית, היקפי הביקוש ושיקולים חינוכיים ותפעוליים שונים.
חצר חוץ כולל מתקני חצר בהתאם להנחיות.		

אוכלוסיית יעד

12 עד 21

9 שנתונים

ייתכנו שינויים במספר הכיתות/גילים בהתאם לצרכים הספצי' פיים באותו יישוב.

שיעור השתתפות

2%

מכלל האוכלוסייה שיקולי ההקצאה יהיו בראייה כלל-עירונית

מס' ילדים ממוצע בכיתה

10

שעות פעילות

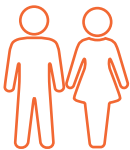
07:00-16:00

מוסדות חינוך לצורכי פיתוח והעשרה (רשימה מצרפית)

מכסות שטח		
אפשרות א: הקצאת קרקע במגרש ציבורי ייעודי (בדונם)	אפשרות ב: הקצאת שטח בנוי במגרש ציבורי או סחיר (במ"ר)	סוג המוסד
1.5-3 למוסד	1,650	מרכז מחוננים: מסגרת מותאמת לצרכים וליכולות של תלמידים מחוננים – יום בשבוע.
	קטן: 700 גדול: 1,050	בי"ס לחינוך ולספורט ימי: לימודים בחלק מהשבוע בתחום הספורט הימי, ימאות, מטאורולוגיה ועוד.
	800	מרכז השכלת יסוד, לימודי השלמה (היל"ה): לנוער הנמצא במצב של ניתוק, סיכון ובשולי החברה.
	700	מפעל תעסוקה לנוער (מפת"ן): מהווה מסגרת טיפולית, חינוכית ושיקומית (בשיתוף חינוך ורווחה).
	1,550	מרכזי חינוך: לתלמידי תיכון על סף נשירה (הזדמנות שנייה).
1.0-2.0 למוסד	400	מרכז תמיכה יישובי-אזורי (מתי"א): ליישום חוק החינוך המיוחד. גילאי 3-21.
	1,000 קטן: 1,250 בינוני: 1500 גדול: 1,750 מאוד:	מרכז טיפולי: לתלמידי החינוך המיוחד – מענה לצרכים רגשיים, התפתחותיים וחינוכיים.
	לא רלוונטי	מרכז לפיתוח סגל הוראה (פסג"ה) פיתוח מקצועי לכלל עובדי הוראה במערכת החינוך.
20.0 למוסד	לא רלוונטי	חוזה חקלאית: ללימוד הסביבה והחקלאות. היקפי בינוי משתנים: קטנה (כ-400 מ"ר), בינונית (כ-500 מ"ר), גדולה (כ-700 מ"ר).

אוכלוסיית יעד
6 עד 21
לפי סוג המוסד

שיעור השתתפות
משתנה ממוסד למוסד

מס' ילדים ממוצע בכיתה
לפי סוג המוסד

שעות פעילות
לפי סוג המוסד

